

S₁G₁L₁

2010

PUBLIC ADMINISTRATION - I (Optional)

100158

लोक-प्रशासन-I (ऐच्छिक)

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in English or in Marathi.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is Compulsory. Of the remaining questions, attempt any four selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the RIGHT indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल. अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer **any four** of the following questions (10 Marks each) :
- खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 10 गुण):
- (a) Explain the significance of e-Governance. 10
ई-गव्हर्नंसचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (b) Evaluate the function of 'Right to Information.' 10
"माहितीचा अधिकार" कार्याचे मूल्यमापन करा.
- (c) "Democratic Administration has no meaning without people's participation" 10
— Discuss.
"लोकसहभाग असल्याशिवाय लोकशाही प्रशासनाला अर्थच नाही." — चर्चा करा.
- (d) State the role and importance of 'Budget' in the Financial-Administration. 10
वित्तीय प्रशासनातील 'अर्थसंकल्पाची' भूमिका आणि महत्त्व सांगा.
- (e) Illustrate the importance of 'Training and promotion' in the personnel 10
Administration.
कर्मचारी प्रशासनातील 'प्रशिक्षण आणि बढती' चे महत्त्व याचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा.

SECTION - A

विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :
- खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :
- (a) What is contribution of Henery Fayol to the 'Scientific Management' ? 10
हेनरी फेयॉल यांचे 'शास्त्रीय-व्यवस्थापना' त काय योगदान आहे?
- (b) Distinguish between Public Administration and Private Administration. 15
लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासन यातील फरक स्पष्ट करा.
- (c) "The success of any organization depends upon a Good Leadership" — Illustrate. 15
"कोणत्याही संघटनेचे यश हे योग्य आणि चांगल्या नेतृत्वावरच अवलंबून असते" — सोदाहरण स्पष्ट करा.

3. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Write an essay on the evolution and development of Public Administration as a social science. 10
लोकप्रशासन एक सामाजिकशास्त्र या अर्थाने त्याचा विकास आणि उत्क्रांती यावर एक निबंध लिहा.
- (b) Critically examine the theory of Behaviouralism in the study of Public Administration. 15
लोकप्रशासनाच्या अभ्यासासाठी वर्तणूकवादी सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (c) Define the Concept of Department. Explain its features and bases. 15
खाते या संकल्पनेची व्याख्या करा. त्याची वैशिष्ट्ये आणि घटक स्पष्ट करा.

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Examine Herbert Siman's views on 'Decision-making'. 15
हर्बर्ट सायमन यांच्या 'निर्णय-प्रक्रिया' विषयक विचारांचे मूल्यमापन करा.
- (b) Write an essay on 'accountability and control' over Public Administration. 10
लोकप्रशासनातील 'उत्तरदायीत्व आणि नियंत्रण' यावर एक निबंध लिहा.
- (c) Define the Concept of Administrative Law and explain its increasing importance in Modern Public Administration. 15
प्रशासकीय कायदा या संकल्पनेची व्याख्या करून आधुनिक प्रशासनातील त्याचे वाढते महत्त्व स्पष्ट करा.

5. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Evaluate Abraham Maslow's 'Thought of motivation and Human behaviour'. 15
अब्राहम मास्लोच्या "अभिप्रेरणा आणि मानवी वर्तन" विषयक विचारांचे मूल्यमापन करा.
- (b) What is importance of good and effective communication ? 10
चांगल्या आणि प्रभावी संसूचनांचे महत्त्व काय आहे ?
- (c) "Increasing Corruption and Criminalization in the Public Administration has become a serious problem" – Comment. 15
"लोक प्रशासनातील वाढता भ्रष्टाचार आणि गुन्हेगारीकरण ही एक गंभीर समस्या झालेली आहे" – भाष्य करा.

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Examine Max Weber's thought on 'Bureaucratic Ideal Model'. 15
मॅक्स वेबरच्या "नोकरशाहीचा आदर्श नमूना" या संबंधीच्या विचारांचे मूल्यमापन करा.
- (b) What is Office Administration? Which techniques are applied for its disciplined functioning? 15
कार्यालयीन प्रशासन म्हणजे काय? त्याच्यात शिस्त निर्माण करण्यासाठी कोणत्या तंत्राचा अवलंब करावा लागतो?
- (c) Write an essay on "Administrative Reforms". 10
"प्रशासकीय सुधारणा" यावर एक निबंध लिहा.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Evaluate F.W. Riggs's views of Ecological Approach. 15
रिग्जच्या पर्यावरण दृष्टिकोन विचारांचे मूल्यमापन करा.
- (b) Discuss efficiency improving methods in an organisation. 15
संघटनेची कार्यक्षमता वाढविणाऱ्या विविध पद्धतींची चर्चा करा.
- (c) What is meant by "Delegated Legislation". 10
"प्रदत्त विधेयक" म्हणजे काय?

SECTION - D

विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) "Non-Governmental organisations also play a vital role in the administrative policy determination" Discuss. 15
"प्रशासकीय धोरण निश्चितीकरणात अशासकीय संघटनाही अत्यंत महत्त्वाची भूमिका बजावित असतात."
— चर्चा करा.

P.T.O.

- (b) What is meant by 'Bureaucratic Neutrality'? State its importance in the Administration. 15

नोकरशाहीची तटस्थता म्हणजे काय ? प्रशासनातील त्याचे महत्त्व सांगा.

- (c) Write a note on Human Resource Development (HRD). 10

मानवी बळ विकास (HRD) यासंबंधीची माहिती द्या.

9. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain the meaning of Development Administration and elaborate its scope. 15

विकास प्रशासनाचा अर्थ स्पष्ट करून त्याची व्याप्ती विषद करा.

- (b) Critically examine Elton Mayo's views on Human Relations. 15

एल्टन मेयोचा संघटनेतील मानवीसंबंध दृष्टीकोन याचे टीकात्मक परीक्षण करा.

- (c) Write an essay on 'Administrative Tribunal'. 10

'प्रशासकीय न्यायाधिकरण' यावर एक निबंध लिहा.

- o O o -